

SAMMANFATTNING

Boken föreställer en av Leningrads historiker förberedd samling av artiklarna, som är ägnade åt enskilda frågor ur de sekellånga politiska, ekonomiska och kulturella förbindelsernas historia mellan Ryssland och de skandinaviska länderna. Härvid belyses inte bara problem av de ömsesidiga relationerna mellan Ryssland och Sverige, vilka har studerats av ryska och skandinaviska forskare sedan lång tid tillbaka, utan också problem rörande relationerna mellan Ryssland, Danmark och Norge; dessa har hittills belysts endast altför litet i den vetenskapliga litteraturen.

Samlingen har tre olika delar. I den första och b. a. mest omfattande delen finns artiklarna, vilka ägnas åt studier av politiska och ekonomiska relationerna mellan Ryssland och de skandinaviska länderna.

I I. P. Sjaskolski's artikel finns det en allmän översikt över de ekonomiska relationernas utveckling mellan Ryssland å ena sidan och Danmark och Norge å den andra från och med uppkomsten av dessa stater och upp till sextonhundratalets slut. På grundval av de uppgifter som finns i skandinaviska sagor, tyska och ryska krönikor behandlas här Fornrysslands handelsförbindelser med Norge och Danmark under 800- och 1100-talen; genom att använda publicerade material av ryska och danska arkiv och manuskriptsamlingar analyserar författaren de rysknorska och ryskdanska handelsförbindelsernas utveckling under 1300- och 1600-talen. V. M. Potin skriver i sin artikel om de rysk-skandinaviska ekonomiska förbindelserna under 800- och 1100-talen på grundval av myntforskningens uppgifter dvs genom att ha analyserat myntskatter av 800- och 1100-talen, som här hittats både i Ryssland och i Skandinavien. Författaren visar att man under 800- och 900-talen nyttjade i Skandinavien och i Ryssland arabiska (kufiska) mynt, som fördes genom Ryssland österifrån och att man däremot på 1000- och 1100-talen använde både i Skandinavien och i Ryssland västeuropeiska mynt, som bragtes i stora kvantiteter till Ryssland genom Skandinavien. M. B. Sverdlov, som grundar artikeln på uppgifter av den första Novgorodkrönikan

och tyska kronikor av 1000- och 1100-talen har gjort en särskild forskning av 1100-talets politiska och ekonomiska relationer mellan Danmark och Ryssland. I N. A. Kazakovas artikel finns ett studium av ryskdanska handelsförbindelser i slutet av 1400-talet och i början av 1500-talet, under de första årtiondena efter Ryska centraliserade statens skapande; största uppmärksamhet ägnas i artikeln åt storfurste Vasilij den tredjes brev till danska köpmän, som därigenom fick rättigheten till handeln i Ryssland.

I L. I. Ivinas artikel belyses deltagandet av Butenant von Rosenbusch som var den danske residenten i Ryssland i slutet av 1600-talet, i den ryska flottans skapande som Peter I tog sig för; författarinnan har skrivit sin artikel på grundval av handlingar från arkivet av Leningrads avdelning av Institutet för Sovjetunionens historia vid Sovjetunionens vetenskapsakademi. A. G. Manjkov har utforskat spørgsmalet om hur Peter I:s regering utnyttjade den svenska lagstiftningen på 1720- och 1725-talen som en av de viktigaste källorna vid sammanfattningen av projektet av en ny Ulozjenije dvs en ny rysk lagsamling (projektet omsattes inte i verk); författaren utnyttjade handlingar av Kommissionen som fick i uppdrag att skriva Ulozjenije av 1720- och 1725-talen, som bevaras i Statliga centralarkivet av forna handlingar i Moskva. Författaren har visat de svenska lagarnas märkbara inflytande vid utarbetandet av de nya ryska lagarna på domstolsväsendets, kriminalrättens och landrättens område. I M. A. Kogans artikel, som baserar sig på publicerade material, behandlas danskryska politiska relationer under de år, då Danmarks överhuvud var praktiskt taget kungens gunstling Struensee (1770—1772). Författaren dementerar den i vetenskaplig litteratur vidtagen mening om antirysk riktning av Struenses politik och visar att Struensee i själva verket strävade efter att bevara goda relationer med Ryssland. R. Sj. Ganelin utforskar i sin artikel förbindelserna som upprättades av Rysslands regering i slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet på finansminister S. Ju. Vittes initiativ med den svensknorska regeringen för att ingå ett handelsavtal mellan Ryssland och Sveriges och Norges rike. Artikeln behandlar också värdefulla arkivmaterial angående handelsförbindelsernas tillstånd mellan Ryssland å ena sidan och Sverige och Norge å den andra vid tjugonde århundradets skifte och de för dåtiden existerande möjligheterna att utveckla dessa förbindelser. V. A. Sjisjkin belyser spørgsmalet om upprättandet och utvecklandet av de ekonomiska relationerna mellan Sovjetryssland och Norden under sovjetmaktens först år; författaren behandlar diplomatiska relationerna angående handeln, Sovjetstatens ingående av de första handelsavtalen och handelsförbindelsernas utveckling med Sverige, Norge och Danmark under åren 1917—1923. I A. M. Noskovs artikel utforskas inflytandet av sovjetfolkets modiga kamp mot de nazistiska inkräktarna under åren 1941—1945 på Motståndsrörelsens utveckling i Norge.

I samlingens andra del finns de artiklar, som ägnas åt ett studium av kulturförbindelser mellan Ryssland och Norden. I L. S. Kleins, G. S. Lebedevs, V. P. Nasarenkos artikel belyses det moderna tillståndet av kunskap om de nordiska arkeologiska minnesmärken, som hittats i Kijevrysslands område. Författarna karakteriserar grundtyper av de nordiska föremål som hittats i gravfält och bysamhällen från 800- och 1000-talen i Ryssland samt gör försök att få fram karaktärsdrag och antal av de nordiska gravfynd, som finns bland fornryska gravfält. V. P. Petrenko utforskar bronsfigurerna föreställande en viking och som härstammar från Norden. De har hittats på stränderna av Düna och Dnjepr. I. V. Dubov gör ett försök att bestämma tiden för förfärdigandet av de nordiska Torshammarringar som hittats på sina ställen i Östeuropa. I L. N. Semenovs artikel som baserar sig på de nyaste arkivmaterialen utforskas spørgsmålet om deltagandet av svenska byggmästare och arbetare i Petersburgs uppbyggande under 1700-talets första decennier. B. L. Vasiljev skriver om verk av den svenska konstnälaren Pattersens som bodde i Petersburg och skapade en hel rad av arkitektoniska landskap. De visar den ryska huvudstadens arkitektoniska minnesmärken och liv från 1700-talets slut och 1800-talets början. D. M. Sjarypkin studerar i sin artikel förhållandena av ryska författare och litteraturkritiker av 1800-talets slut och 1900-talets början till den store svenske författaren August Strindbergs författarskap; i artikeln utnyttjas i stor utsträckning den ryska periodiska pressens uppgifter och arkivmaterial ur fond av Ryska litteraturens institut i Leningrad. Författaren har visat Strindbergs verks inflytande över A. P. Tjekovs, A. Bloks och M. Gorkis författarskap. L. J. Braude har utforskat i sin artikel ryska publikationer av den store danske författaren H. C. Andersens verk och de artiklar och forskningar om hans författarskap som har publicerats i Ryssland och Sovjetunionen.

Samlingens tredje del består av artiklar angående källväsendet. I artikeln av E. A. Rydzevska ja som omkom i det omringade Leningrad år 1941 och som var en av de första sovjetiska Norden-forskarna, citeras i rysk översättning texter ur den isländska sagan om kung Hakon (mitten av 1200-talet), som berör enskilda moment i det forna Rysslands historia. Texterna är försedda med en av kvinnliga forskaren sammansatt omfattande kommentar. I E. A. Saveljevas artikel analyseras upplysningar om Ryssland av 1400- och 1500-talets, som finns i den svenske vetenskapsmannen Olaus Magnus' berömda uppsats «De nordiska folkens historia».

De övriga tre artiklar ägnas åt en översikt av källor rörande Nordens historia och rysknordiska relationernas historia, som bevaras i Leningrads tre största arkiv och manuskriptsamlingar. R. I. Kozintseva har gjort en översikt över material om de rysknordiska relationernas historia vilka står till förfogande i arkivet av

Leningrads avdelning av Institutet för Sovjetunionens historia vid Sovjetunionens Vetenskapsakademi. A. D. Ljublinskaja och I. S. Sjar-kova har förberett en översikt över handlingarna som berör Sveriges historia och kulturhistoria som finns i Statliga offentliga bibliotekets manuskriptavdelning i arkivet av P. K. Suhtelen, den f. d. ryske ambassadören i Sverige i 1800-talets förra hälft. V. K. Sjtjipanov gjorde en kort översikt över material som berör de rysk-nordiska relationernas historia vilka står till buds i Sovjetunionens största historiska arkiv dvs i Statliga historiska Centralarkivet i Leningrad.